

ТЕОРІЯ ІГР

При викладанні предметів професійного циклу застосовуються такі методики навчання, які дають змогу вдало поєднати теорію і практику, відпрацювати професійні навички в різних виробничих ситуаціях, з якими учні стикаються на виробничому навчанні.

При цьому застосовуються такі **інноваційні навчальні технології**, як **інформаційні проектні, кооперативні, моделюючі**.

З досвіду педагогічної інноваційної практики можна сказати, що найбільш цікавими і результативними є кооперативне і проектне навчання, перевагою яких є підготовка відповідальних, творчих, активних особистостей.

Застосування новітніх технологій навчання спонукає до створення на уроці і **в позаурочній діяльності** учнів (підготовка до уроку) **творчої атмосфери** (співдружності, співтворчості, співробітництва), яка б сприяла розвитку пізнавальної діяльності учнів, надихала учнів на творчість, досягнення кращих результатів.

При цьому велика увага приділяється виявленню можливостей **змісту навчального матеріалу**, адже **не кожен урок може бути проведений** в нетрадиційній формі, або із застосуванням інноваційних технологій навчання.

Вже в процесі планування змісту матеріалу виділяються ті теми, які можуть максимально використовуватися для проведення **ігрових уроків** або **кооперативного навчання**.

Ефективність їх використання залежить від того, як реалізується творчий потенціал особистості учня, його інформаційний розвиток, вміння генерувати нові ідеї, знаходити нетрадиційні шляхи вирішення проблемних завдань.

Що дає таке навчання?

1. позитивна взаємозалежність – кінцевий результат буде залежати не від одного учня, а від групи, яка колективно вирішує ту чи іншу проблему;
2. особиста відповідальність – рівень підготовки кожного учня до розв'язання проблеми буде впливати на кінцевий результат колективу;
3. набуття соціальних навичок – учні навчаються працювати в колективі, спілкуватися, допомагати один одному опанувати матеріал, разом вирішувати проблеми, досягати кінцевої мети.

Наприклад, вже на перших заняттях вивчення предмета “матеріалознавство”, де учні накопичують знання про матеріали, що застосовуються в швейному виробництві, доцільно використовувати такі нетрадиційні уроки, як “урок-вікторина”, “урок-гра” з використанням елементів таких відомих інтелектуальних ігор, як “Що? Де? Коли?”, “Поле чудес”, “Зоряний час”, “Інтелектуал-шоу”, або їх поєднання. Для визначення ситуації і рівня підготовки учнів до уроку, доцільно проводити невелику вікторину або тестування учнів, причому важливо опитувати не тільки бажаючих, а вибірково будь-якого учня із груп, розділених на ігрові команди.

Бригадний метод (**кооперативне навчання**). Такі моменти підвищують відповідальність кожного учня за результати своєї команди, відповідно командний підхід до проведення таких ігор викликає зацікавленість учнів у досягненні якнайкращих результатів, а щоб досягти цього, необхідно мати міцні знання і бути добре підготовленим

до уроку. Тобто, розширюється пізнавальна діяльність учнів і зацікавленість у засвоєнні нових знань.

При вивченні тем, які безпосередньо пов'язані з виконанням учнями своїх професійних обов'язків, застосовуються такі методи навчання, як **тренінги, групові дослідження, ділові ігри** тощо. Такі методи навчальної діяльності учнів дають змогу учням проявляти якнайкраще свій професіоналізм, компетентність, вміння застосовувати на практиці одержані знання.

Наприклад, вивчивши тему “Властивості тканини”, яка є дуже важливою в професійній діяльності кравця і має тісний зв'язок з такими предметами, як “технологія виготовлення одягу” та “обладнання”, **підсумковий урок проводиться у вигляді групового дослідження.**

Розділивши учнів на групи і виявивши ключові моменти, які викликають зацікавленість учнів, пропоную кожній групі тему досліджень.

Наприклад:

- Як впливатимуть властивості матеріалів на процеси швейного виробництва?
- Які властивості матеріалів необхідно врахувати при виборі моделі та конструкції швейного виробу?
- Як урахувати властивості матеріалів при виборі швейного обладнання, щоб забезпечити якість виготовлення виробу?
- Як впливатимуть властивості матеріалів на комфортність виробу відповідно до умов його експлуатації?

Одержавши завдання на початку вивчення, теми, кожна група проводить ретельні дослідження в процесі вивчення матеріалу, активно працює на уроках, щоб одержати більше знань, і на підсумковий урок представляє свій проект відповідно до вибраної теми, який включає не тільки констатацію фактів, а й пропозиції, як краще врахувати їх при вирішенні різних виробничих ситуацій, а експерти складають соціальну та економічну оцінку проведених досліджень.

Соціальне значення цієї **гри** полягає в тому, що **учні проявляють професійну мобільність**, навчаються правильно підбирати матеріали для конкретних видів виробів і можуть із впевненістю досвідченого фахівця порекомендувавши замовнику, що краще з цього матеріалу виготовити.

Перевага цього навчального методу полягає в тому, що в навчальній діяльності учнів **складається ситуація**, з якою вони можуть зустрітись в житті, **між теорією і практикою встановлюється тісний зв'язок**: учні навчаються використовувати одержані знання в професійній сфері – це вибір різних методів вирішення тієї чи іншої проблеми; послідовне моделювання тренувального розв'язання ситуацій, що вимагають від учнів поступових зусиль спрямованих на розробку оптимальних шляхів розв'язання проблем; складання і впровадження виробничих проектів тощо.

Чим цікавий цей метод для учнів?

Самостійність в роботі, розвиток творчої і пізнавальної діяльності, логічного мислення, які стимулюють учнів досягти певної мети.

Кожне завдання, одержання учнем, – це **маленький проект**, який спонукає його поступово вирішувати проблему, розвиваючи ініціативну самостійність, приводить до саморозвитку особистості, і **не буде різниці між роботою в навчальному закладі і тією, яку учень буде виконувати у своїй професійній діяльності**, коли біля нього не буде ні викладача, ні майстра.

Характерними ознаками таких уроків є:

- Інформаційно-пізнавальна система навчання;
- Оволодіння готовими знаннями;
- Пошук нових знань на основі дослідження;
- Розкриття внутрішньої сторони явищ;
- Створення проектів, застосування одержаних знань у професійній діяльності.

Переорієнтація на розвиваюче і особистісно орієнтоване навчання спонукає до застосування в навчальному процесі таких методів навчання, які розвивають критичне мислення учнів та вміння застосовувати знання в нестандартних ситуаціях.

Цікавою формою навчання в професійних закладах є *максимальне наближення умов навчання до виробничих у вигляді професійних практикумів з елементами тренінгу*. Вона поєднує в собі закріплення одержаних знань і відпрацювання практичних навиків під час роботи з матеріалами.

Методика проведення такого уроку складається з декількох етапів:

I етап – підготовка учнів до виконання тренувальних вправ на основі актуалізації опорних знань з вибраної теми;

II етап – реалізація індивідуального та групового підходу до вирішення проблеми чи поставленого завдання.

III етап – прийняття спільного рішення з поставленої проблеми чи завдання.

IV етап – відпрацювання рекомендацій із застосування чи обробки матеріалів у технологічному процесі.

Така форма проведення уроку сприяє розвитку в учнів творчого мислення, стимулювання пізнавальних та життєвих інтересів, пошуку різних форм та методів вирішення проблеми. Створений позитивним психологічний потенціал змінює поведінку учня в сторону більшої активності розвитку ініціативної самостійності, що приводить до саморозвитку особистості, професійної майстерності, адже вміння поєднати одержані знання і практичні навички у своїй професійній діяльності – запорука високої професійної майстерності майбутнього спеціаліста.

У методиці проведення таких уроків велика увага приділяється не просто проведенню уроків, а **творчому підходу** до їх **підготовки**: розробка завдань для самостійної роботи учнів, підготовка дидактичних матеріалів, постановка проблем і пошук шляхів до їх вирішення. Ця робота сприятиме успішній творчій діяльності учнів під час вивчення теми.

Важливим, на мою думку, у творчій навчальній діяльності учнів є те, що під час вивчення будь-якої теми необхідно **створити творчу ситуацію**, тобто **діяльність** кожного учня повина бути **спрямована на розв'язання** якоїсь суперечності чи **проблеми**. Тому при підготовці до уроку необхідно в навчальному матеріалі виділити декілька проблемних питань, на які в процесі вивчення матеріалу учні повинні знайти відповідь. Такий підхід до вивчення нового матеріалу не тільки сприятиме успішній творчій діяльності учнів, а й спонукатиме їх до пошуку нових джерел знань, що не обмежуються рамками навчального матеріалу. Залучення учнів до виготовлення дидактичного

матеріалу (альбомів, колекцій, макетів, тестових завдань тощо) сприяє підвищенню зацікавленості учнів у вивченні предмету й ініціювання творчого підходу до засвоєння матеріалу, самореалізації і самоутвердження учнів як особистостей, намагання бути кращими. Усе це сприяє активізації навчального процесу, робить уроки цікавими і змістовними, а не просто сухим викладенням матеріалу.

Важлива роль у розв'язанні проблем **продуктивного навчання** (репродуктивне навчання – відтворення типових задач) відводиться **індивідуальним творчим роботам** учнів. Завдання готую, опираючись на психолого-педагогічну структуру творчої навчальної діяльності учнів, яка вираховує закономірності навчального процесу: наявність бажання, жива зацікавленість, ентузіазм, потяг до формулювання проблеми та психологічна готовність до її розв'язання, наявність знань, вмінь та навичок, необхідних для чіткого усвідомлення і формулювання творчого завдання.

Сутність **завдань** полягає в **узагальненні учнями знань**, одержаних при вивченні конкретної теми з **предмета** і творчому підході до їх використання при виконанні практичної роботи.